

Fotografie w spuściznach uczonych i twórców

Konferencja i wystawa w Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie

*Aparat fotograficzny jest nie tylko przedłużeniem oka, ale również umysłu.
Może widzieć ostrzej, dalej, bliżej, wolniej i szybciej niż oko. Może ujrzeć niewidzialne światło.
Dzięki niemu możemy zobaczyć przeszłość, teraźniejszość i przyszłość.*

Wynn Bullock

Większość pozostałości minionych czasów to źródła historyczne, z których możemy czerpać wiedzę o przeszłości. Istotnymi śladami przeszłości, a zarazem obiektami historycznymi, są fotografie. Źródło historyczne stanowi zarówno samo zdjęcie, jak również zapiski i adnotacje naniesione na nim. Fotografie, które zatrzymują w pewien sposób czas, przekazując nam obraz tego, co działo się w jakimś momencie historii, są jednym ze sposobów przywołania przeszłości. Ich bogactwo można znaleźć w kolekcjach rodzinnych, na pchlim targu, w zbiorach towarzystw regionalnych, redakcjach gazet czy u miejscowego profesjonalnego fotografa. Gromadzone przez instytucje nauki i kultury są istotnym elementem naszego dziedzictwa narodowego.

Stare fotografie są cenne zarówno wtedy, gdy przedstawiają znane postaci, ważne wydarzenia z przeszłości, jak i wówczas, kiedy przybliżają zwykłe, codzienne czynności. Z uwagi na dużą wartość poznawczą przedstawiają dla badacza materiał pogłębiający obraz badanej rzeczywistości, a w wielu przypadkach zastępują słowo pisane. Są niezbędnym uzupełnieniem dokumentacji aktowej, niekiedy stając się źródłem jedynej informacji historycznej o ludziach minionych epok i ich działalności. Fotografie będące integralną częścią zasobu archiwalnego mają nie tylko wartość historyczną i dokumentalną, ale także artystyczną, stąd należy poświęcać im szczególnie wiele uwagi, gdyż są ważnym i ciekawym źródłem do historii nauki i kultury.

Fotografie w spuściznach (archiwach osobistych) uczonych i twórców, gromadzonych w archiwach, bibliotekach i muzeach, ze względu na liczebność występowania, różnorodność tematyki i częstotliwość wykorzystywania przez badaczy zajmują poczesne miejsce. Pełne uroku zdjęcia z XIX-wiecznych atelier, przedstawiające protoplastów profesora, jego rodzinę, środowisko naukowe i towarzyskie, stanowią interesującą dokumentację ikonograficzną kolejnych etapów życia uczonych, obrazując przy okazji różne formy ich działalności i aktywności na niwie nie tylko naukowej, ale także społecznej, politycznej itp.

Z tych powodów Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie podjęło myśl zorganizowania konferencji *Czas zatrzymany... Fotografie w spuściznach uczonych i twórców*, skierowanej do środowiska archiwistów, bibliotekarzy i muzealników, którzy przejmują do swoich zbiorów fotografie. Jednym z zamierzeń organizatorów konferencji jest przedstawienie roli fotografii w spuściznach, kształtowania się metody opracowywania tych materiałów i sposobów informowania o miejscu ich przechowywania i zawartości. Celem konferencji jest, aby prezentowane

referaty, na wybranych przykładach z różnych zbiorów, poruszyły m.in. kwestie gromadzenia, opracowywania, zabezpieczania, konserwacji, udostępniania i popularyzacji tradycyjnych analogowych fotografii i nowoczesnych zdjęć cyfrowych. Mamy nadzieję, że dyskusja na temat fotografii w spuściznach i spuścizn fotograficznych między dysponentami tej części dziedzictwa narodowego zaowocuje dążeniem do wypracowania jednolitych standardów w tym zakresie.

Program konferencji przewiduje referat wprowadzający do proponowanej tematyki oraz wystąpienia przedstawicieli różnych ośrodków naukowych. Poprzez dobór referentów starano się uwzględnić różnorodność problematyki dotyczącej fotografii oraz zwrócić uwagę na wartość tego rodzaju materiałów w spuściznach. Chcemy porozmawiać w gronie archiwistów oraz pracowników instytucji nauki i kultury, opowiedzieć o zbieranych przez nas fotografiach, które dzięki swemu bogactwu i różnorodności są jakby zatrzymaniem czasu, pozwalającym odtworzyć życie, twórczość, pasję człowieka, będąc niezbędną podstawą źródłową nie tylko do pisania biografii.

Konferencji towarzyszy wystawa, nosząca tytuł *Opowieści fotografią pisane*, prezentująca wybrane fotografie z trzech spuścizn przechowywanych w Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie: językoznawcy i dialektologa Kazimierza Nitscha (1874–1958), profesora Akademii Górniczo-Hutniczej Mieczysława Radwana (1889–1969) i zamordowanego w Katyniu inżyniera górnictwa Zygmunta Mityry (1903–1940). Na wystawie zaprezentowano także zdjęcia ze spuścizny kolekcjonera i pracownika kancelarii AU i PAU Kazimierza Hałacińskiego (1878–1930), przechowywanej w Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie, oraz ze spuścizny fotograficznej historyka sztuki, hrabiego Karola Lanckorońskiego (1848–1933), należącej do Fototeki Lanckorońskich Polskiej Akademii Umiejętności.

Organizatorzy mają nadzieję, że zarówno konferencja jak i wystawa będą okazją do wymiany wiedzy i różnorodnych doświadczeń wszystkich, którzy w swej pracy naukowej i badawczej spotykają się z fenomenem fotografii. Jej obecność w archiwach, bibliotekach i muzeach skłania do refleksji nad złożoną problematyką źródeł wizualnych.

Konferencja *Czas zatrzymany... Fotografie w spuściznach uczonych i twórców* odbędzie się w dniach 19–20 czerwca 2013 r. w Polskiej Akademii Umiejętności przy ul. Sławkowskiej 17 w Krakowie. W przerwie konferencji, 19 czerwca o godzinie 14.30 nastąpi otwarcie wystawy *Opowieści fotografią pisane* w sali wystawowej Archiwum Nauki PAN i PAU przy ul. św. Jana 26 w Krakowie.

POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI
ARCHIWUM NAUKI PAN i PAU

zapraszają na wystawę

Opowieści
fotografią
pisane

Otwarcie wystawy nastąpi 19 czerwca 2013 roku o godz. 14.30
w sali wystawowej przy ul. św. Jana 26

Wystawa będzie czynna od poniedziałku do piątku w godz. 10:00–15:00
do 10 października 2013